

Анотація

У статті розкрито значення аудиторської оцінки системи внутрішнього контролю. Досліджено процедури тестування та документування перевірки системи внутрішньогосподарського контролю.

Ключові слова: аудит, аудиторський ризик, внутрішній контроль, документація, оцінка.

Анотация

В статье раскрыто значение аудиторской оценки системы внутреннего контроля. Исследованы процедуры тестирования и документирования проверки системы внутрихозяйственного контроля.

Ключевые слова: аудит, аудиторский риск, внутрихозяйственный контроль, документация, оценка.

Annotation

The article disclosed value of the audit assessment of internal controls. Procedures of testing and documenting of check of system of the the internal control are investigated.

Keywords: audit, risk of auditing work, the internal control, the documentation, estimation.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 512с.
2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація: Монографія. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 402с.
3. Мазурина Г. Внутренний контроль в организации // Аудитор. – 1998. - № 11. – С. 35-44.
4. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль у ринковій економіці. - Дніпропетровськ: «Наука і освіта», 2004. — 223с.
5. Усач Б.Ф. Аудит: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 231с.

УДК: 336.143

Орленко О.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових економічної політики держави є бюджетна політика, яка за своїм призначенням має суттєво впливати на визначення курсу розвитку країни, відображати інтереси держави, забезпечувати реалізацію її функцій, що потребує бюджетних коштів. У дослідженнях, що присвячені управлінню бюджетом, слабкою ланкою є відсутність системного підходу, не визначено питання формування рішень щодо керуючих впливів на бюджет. Процес управління бюджетом в термінах системного підходу належить до класу неструктурованих або слабо структурованих; для управління бюджетом неможливо використати існуючі результати в галузі управління технічними системами, тому потрібні нові підходи, в тому числі засновані на нових інформаційних технологіях. Отже задача створення інформаційної технології управління бюджетом регіону набуває особливої актуальності [2].

Огляд останніх досліджень. Проблематику управління бюджетом досліджували у своїх працях такі відомі вчені, як В.М. Глушков, В.І. Михалевич, Г.С. Поспелов, В.І. Скуріхін, А.Д. Цвіркун, О.О. Павлов, Е.Г. Петров, В.Є. Ходаков, В.Ф. Ситник, Г.С. Осіпов, Д.О. Поспелов та інші. Однак, ряд теоретичних і практичних питань щодо цієї проблеми, все ще залишаються недостатньо вивченими.

Постановка завдання. Місцеві бюджети є вагомою складовою бюджетної системи країни, тому зміна умов їх формування і виконання може суттєво позначитися на збалансованості бюджетної системи, фінансовій безпеці країни в цілому. Наявність значної кількості проектів законодавчих актів, які передбачають зміну політичного, адміністративного та бюджетного устрою, посилює ймовірність виникнення ризиків у бюджетній сфері і знижує конкурентоспроможність країни в цілому [1].

У рейтингу Індексу міжнародної конкурентоспроможності (ІМК) 2009-2010 Україна опустилася на 10 позицій і займає 82-е місце серед 133 країн. Згідно зі звітом, Україна в рейтингу ІМК опинилася серед африканських і латиноамериканських країн, що розвиваються, по сусідству з Гамбією та Алжиром. Найзначніші погіршення в рейтингу України спостерігаються за трьома складовими: «макроекономічна стабільність» (падіння на 15 пунктів, 106 місце), «рівень розвитку фінансового ринку» (падіння на 21 пункт, 106 місце) і «оснащеність новими технологіями» (падіння на 15 пунктів, 80 місце). При цьому найнижчий рейтинг зафіксований за складовою «ефективність інституційного середовища» (120-е місце).

Виклад основного матеріалу. За результатами дослідження Україна поліпшила свої позиції лише за трьома складовими конкурентоспроможності. Так, країна зайняла 49 місце за ефективністю ринку праці, поліпшивши свою позицію на 5 пунктів, 29 місце - за розміром ринку (зростання у рейтингу на 2 пункти) і 78 місце - за складовою «інфраструктура» (поліпшення на 1 пункт).

Згідно з результатами дослідження, за останні кілька років Україні не вдалося поліпшити свою конкурентоспроможність. Тяжка економічна криза разом із тривалою політичною нестабільністю не дозволили провести такі необхідні країні реформи. Поліпшення ситуації на світових ринках сприяють тому, що економічні реформи будуть завершені і дозволять створити прозорі і більш передбачувані умови для ведення бізнесу.

Перше місце в регіональному індексі, як і в минулі роки, посіло місто Київ. У міжнародному індексі Київ - на 59 місці, поруч із Угорщиною і Панамою. Слідом за Києвом із незначним відставанням іде Дніпропетровська область. Потім ідуть дві пари областей: Закарпатська і Львівська області (67 і 69 місце в міжнародному індексі, по сусідству з Уругваєм і Румунією) і АР Крим із Донецькою областю (72 і 73 місця, між Казахстаном і Латвією). Замикає умовну групу лідерів Харківщина, яка займає 76 місце – між Колумбією і Єгиптом.

Полтавська, Черкаська, Хмельницька, Запорізька, Одеська, Луганська і Херсонська області перебувають у середині індексу конкурентоспроможності. Низький рівень конкурентоспроможності демонструють Волинська, Рівненська, Івано-Франківська, Сумська, Житомирська області. Замикає регіональний рейтинг Вінницька область. Вона зайняла 111 місце – поруч із Сенегалом і Сербією. Незважаючи на всі існуючі відмінності між українськими регіонами, у них доволі схожі сильні і слабкі сторони. Перш за все, це стосується таких складових конкурентоспроможності як охорона здоров'я і початкова освіта, інституційне середовище, складність бізнес-процесів. Відносно велика різниця показників спостерігається за такими складовими як інфраструктура і ефективність ринку праці [5].

Процесу формування місцевих бюджетів довів, що на сьогоднішній день місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління економікою і соціальною сферою на своєму рівні. Це пов'язано з:

- високою концентрацією фінансових ресурсів на державному рівні, що знижує значення місцевих бюджетів у вирішенні життєво важливих для населення задач;

- низькою часткою закріплених за територіями податкових платежів та домінуючою роллю регулюючих доходів у структурі податків та зборів до місцевих бюджетів;

- діючою практикою формування місцевих бюджетів, при якій збережений механізм централізованого встановлення нормативів відрахувань від бюджетоутворюючих доходів, хоча вони й знаходяться у протиріччі з принципами бюджетної децентралізації;

- тенденцією встановлення видатків по вертикалі бюджетної системи без відповідного підкріплення дохідної бази, що призводить до дотаційності, раніше самодостатніх місцевих бюджетів.

Одним із шляхів реформування місцевих бюджетів є вдосконалення бюджетного законодавства до проведення територіальної та адміністративної реформ. Тому необхідною умовою для реалізації Концепції є незмінність законодавства [3].

Необхідність проведення реформи у сфері місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин обумовлена такими проблемами:

- широкий перелік задекларованих державою соціальних зобов'язань;
- нерівномірність темпів соціально-економічного розвитку регіонів;
- недостатній обсяг дохідної частини місцевих бюджетів;
- високий рівень дотаційності місцевих бюджетів.

Крім того, виникає потреба в удосконаленні системи прогнозування доходів та видатків місцевих бюджетів на наступний бюджетний період і розробленні прогнозу середньострокових показників місцевих бюджетів. Крім делегованих державою повноважень, місцеві органи влади повинні забезпечувати видатки на так звані власні повноваження. До них відносяться практично всі місцеві програми, від благоустрою населених пунктів до розвитку відповідних територій, виконання яких повною мірою залежить від наповнення дохідної частини доходами, які відносяться до власної компетенції органів місцевого самоврядування. Однак, через відсутність реальних джерел доходів обласні та районні бюджети не в змозі фінансувати витрати, які відносяться до власної компетенції органів місцевого самоврядування, хоча окремі з них носять обов'язковий характер та соціальну спрямованість (позашкільна освіта, місцеві програми стосовно сім'ї, молоді, жінок та дітей, фізичної культури та спорту тощо).

Одним із джерел наповнення, в основному бюджетів сіл, селищ, є надходження коштів від продажу земель несільськогосподарського призначення, використання яких може здійснюватися лише через використання коштів на розвиток території. Виходячи з того, що на території села немає необхідності проводити будівництво нових об'єктів, адже споруджувати його прийдеться роками такі кошти необхідно зосереджувати в одних руках, тобто централізувати на рівні району та використовувати їх виходячи з плану соціально-економічного розвитку території.

Аналіз формування показників дохідної частини місцевих бюджетів Херсонської області свідчить, що вони з року в рік зростають. Проте, частка власних та закріплених доходів становить трохи більше 40 відсотків, тоді як решту – 60 відсотків складає дотація вирівнювання, що надається з державного бюджету. У разі незабезпечення областю виконання плану по доходах державного бюджету від яких здійснюється відрахування дотації вирівнювання місцевим бюджетам, виникає ситуація при якій в місцевих бюджетах складається дефіцит фінансових ресурсів. Оформлення документів на отримання короткотермінових позичок в органах Державного казначейства України потребує певного часу та відповідних коштів (в першу чергу через віддаленість окремих сільських рад), що не дає можливості отримати її своєчасно.

Це призводить, знову ж таки, до дефіциту коштів, в результаті чого не забезпечуються повні розрахунки по захищених статтях видатків, виникає кредиторська заборгованість та ін. Система міжбюджетних відносин, яка досі діє в Україні, породжує значні проблеми у проведенні регіональної політики, головними з яких є незацікавленість

місцевої влади у нарощуванні дохідної бази у своїх регіонах, регіональний сепаратизм, неможливість фінансування економіки регіонів або її пріоритетних секторів [4].

Потрібно більше звертати увагу політики на стимулювання регіонів зі значним потенціалом економічного зростання ніж підтримки регіонів однакового рівня розвитку. Необхідно максимально використати конкурентні переваги кожного окремого регіону, але водночас не відмовлятися від політики підтримки депресивних регіонів, а саме фінансувати цільові програми розвитку економіки, що матиме на меті подолання репресивності. Тобто замість дотаційної підтримки більше увагу приділити цільовим субвенціям, які будуть спрямовані на фінансування заходів з подолання репресивності регіонів. Оскільки бюджетний механізм через систему міжбюджетних трансфертів, що надаються місцевим бюджетам є впливовим важелем у регулюванні економічного розвитку місцевих бюджетів, то в подальшому необхідно реформувати міжбюджетні відносини. Таким чином, необхідно всебічно стимулювати розвиток прогресивних регіонів, та водночас усебічно розвивати умови для підвищення конкурентоспроможності депресивних місцевих бюджетів.

Інший шлях вирішення проблем місцевих бюджетів можливо здійснити через внесення кардинальних змін до податкового законодавства та Бюджетного кодексу України. Адже, на території кожної сільської, селищної ради формується один з основних бюджетоутворюючих податків – податок на додану вартість, який при його зарахуванні в дохідну частину місцевих бюджетів міг би надати їм статусу самостійності.

Висновки. Першим кроком у вирішенні проблем бюджетної політики повинен стати пошук оптимального ступеня централізації для різних завдань державної діяльності і встановлення норми мінімальної бюджетної забезпеченості на одного жителя регіону. Це вимагає жорсткого визначення критеріїв для розмежування витрат, що можуть бути покриті за рахунок районів, областей, державного бюджету. Одним із можливих шляхів виходу з цієї ситуації є встановлення соціальних нормативів і розроблення на їхній основі фінансових норм для встановлення бюджетної забезпеченості і мінімального обсягу місцевих бюджетів. Такий підхід дасть можливість виділити конкретні рівні самофінансування різних територіальних одиниць.

Потребує подальшого удосконалення практика трансфертів з бюджетів одного рівня до бюджетів іншого рівня, але для цього доцільно значно спростити формули, за якими розраховуються обсяги трансфертів та більш кваліфіковано врахувати специфіку різних адміністративно-територіальних одиниць. Це, зокрема, стосується, так званих коефіцієнтів, за допомогою яких враховується специфіка адміністративно-територіальних одиниць.

Принципового значення має перехід від системи соціального захисту населення, що ґрунтується на пільгах до політики зростання доходів та надання адресної грошової допомоги соціально незахищеним верствам населення. Це дозволить вивільнити значні кошти місцевих бюджетів на виконання програм і проектів місцевого і регіонального розвитку.

На порядку денному постали також питання переходу до програмно-цільового методу формування місцевих бюджетів, ефективність якого зарубіжним досвідом та про можливість запровадження практики надання з Державного бюджету грантів для реалізації окремих проектів місцевого та регіонального розвитку на конкурсній основі, що дозволить зосередити кошти для фінансування життєво важливих для територіальних громад проектів, які не можуть бути профінансовані з місцевих бюджетів.

Анотація:

У статі розглянута роль бюджетної політики і шляхи підвищення конкурентоспроможності України за рахунок удосконалення процесу формування місцевих бюджетів. Розглянуті регіональні індекси конкурентоспроможності та можливості удосконалення бюджетної політики.

Ключові слова: бюджетна політика, конкурентоспроможність, фінансові ресурси, місцеві бюджети.

Анотація:

В статті розглянуто роль бюджетної політики і шляхи підвищення конкурентоспроможності України за рахунок удосконалення процесу формування місцевих бюджетів. Розглянуто регіональні індекси конкурентоспроможності і можливості удосконалення бюджетної політики.

Ключевые слова: бюджетная политика, конкурентоспособность, финансовые ресурсы, местные бюджеты.

Summary

In the article is looked through the role of budget politics and the ways of increasing of competitiveness of Ukraine by improving the process of forming of the local budgets. Are described the regional indexes of competitiveness and peculiarities of improving of budget politics.

Key words: budget politics, competitiveness, finance resources, local budgets.

Список використаних джерел:

1. Економічна демократія та розвиток місцевого самоврядування в Україні: Зб. наук. ст. / За ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2007. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Table/jalilo23/002.htm>.
2. Луніна І. Місцеві бюджети України: пошук нових підходів до проведення реформ // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 31–41.
3. Сазонець І.Л., Гринько Т.В., Придатко Г.Ю. Управління місцевими фінансами: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 264 с.
4. Чугунов І.Я. Актуальні питання бюджетного регулювання в Україні // Наукові записки. – 2009. – Том 44. – С. 11–16.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // www.ukrstat.gov.ua

УДК: 336.226.4:63:657.6

Назаренко О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ПО ФСП

Постановка проблеми. На сьогоднішній день сільськогосподарське виробництво має велику питому вагу в структурі економіки України. У зв'язку з цим, актуальним є проведення дослідження різних аспектів функціонування даної галузі.

Аграрне виробництво, як і будь яке інше, в процесі свого функціонування активно взаємодіє з державою. Вагомим місцем перетину інтересів держави та окремо взятого сільськогосподарського підприємства є елементи податкової системи: види, розмір, термін сплати податків тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для поняття сутності податків, важливим є розуміння того, що податки є найдавнішою і найвпливовішою формою фінансових відносин між державою і суспільством. Поява податків зумовлена виникненням держави і виконанням державою суспільно-необхідних функцій. Система